

Κώστας Τσιβιλίκας
δημοσιογράφος

Κυρίες και Κύριοι, φίλοι οργανωτές αυτής της σημερινής παρουσίασης,

Ένα ευχαριστώ και από την πλευρά μου για τη φιλοξενία και για την παρουσία σας εδώ, που τιμά ιδιαίτερα το δημιουργό, αλλά και εμάς που συμμετέχουμε στην παρουσίαση του νέου βιβλίου του Γιώργου Δουατζή, που ήδη βρίσκεται στην δεύτερη έκδοση, κάτι που μας χαροποιεί ιδιαίτερα.

Η δική μου παρέμβαση θα έχει τα στοιχεία της ματιάς ενός αναγνώστη, ενός υποψιασμένου αναγνώστη, αν θέλετε και ασφαλώς, οι απόψεις μου δε φέρουν τα τεκμήρια ενός ειδικού που τα εξασφαλίζει η εμπειρία και η γνώση του προπαντός.

Ως αναγνώστης λοιπόν που γνωρίζει, σχεδόν, το μεγαλύτερο μέρος του ποιητικού και συγγραφικού έργου του Γιώργου Δουατζή, στο οποίο, κυρίως κυριαρχεί η ποίηση, αν δεν καταλαμβάνει το σύνολό του, θα πω ότι,

Η νέα δημιουργία του, με τον τίτλο « Μη φεύγετε κύριε Ευχέτη», για μένα, είναι ένα πρόσχημα. Μια αφορμή. Ένα σενάριο, όπου ο δημιουργός – ποιητής - δημοσιογράφος, επιχειρεί να εισέλθει σε ένα νέο πεδίο λόγου, αυτό της πεζογραφίας, που δεν του είναι άγνωστο και μέσα σε αυτό να βρει την ευκαιρία για να δράσει εκ νέου, ποιητικά.

Αυτό, κατά την ταπεινή μου άποψη, είναι μια πρώτη προσπάθεια ίντριγκας, πάντα σε σχέση με τον εαυτό του. Μια νέα δοκιμασία, πιο σύνθετη αυτή τη φορά, ίσως και πιο επικίνδυνη, μιας και επιχειρεί να συνταιριάξει δύο διαφορετικά είδη λόγου, τον πεζό και τον ποιητικό.

Αδιαφορεί για την κατάταξη αυτού που αποπειράται και αφήνεται στη γοητεία της διαδρομής... «Αφέθηκα να γράφω, λέει, σε μια από τις πρώτες του συνεντεύξεις και χωρίς να καταλάβω, προέκυψε αυτό το βιβλίο...»

Αυτή ήταν η απάντηση. Προσωπικά διατηρώ τις επιφυλάξεις μου για την αλήθεια του ή όχι, αλλά οι προθέσεις, κρυφές και φανερές ενός δημιουργού, είναι χώρος άβατος, άρα και σεβαστός. Θα ήθελα όμως να επισημάνω ότι και στο παρελθόν έχει καταθέσει και άλλα έργα, με επιτυχία ομολογώ, βάζοντας σε δοκιμασία, ή σε συνομιλία, αν θέλετε, την ποίηση με τη φωτογραφία ή τη ζωγραφική. Θυμίζω, «Τα κόκκινα παπούτσια», «Σπονδές», «Προς Δέκα επιστολή - Τα ανεπίδοτα».

Η πίστη του και η αφοσίωση του σε αυτό που αγαπά, επιλέγει και υπηρετεί, είναι πάντα μια αφορμή για νέες δοκιμασίες, για νέα στοιχεία, στο όνομα πάντα αυτής, της Αγαπημένης, της Υψίστης. Αυτά ως προς τα τεκμήρια...

Το νέο δημιούργημα του Γιώργου Δουατζή, κατά την άποψη μου, δεν ψάχνει να βρει τη θέση του στη λογοτεχνική κατάταξη. Αν είναι μυθιστόρημα ή όχι; Φιλοσοφικό δοκίμιο ή όχι. Λογοτεχνικό υβρίδιο ή κάτι άλλο; Για μένα, κάτι τέτοιο είναι μακριά από τις προθέσεις του δημιουργού.

Αντίθετα είναι, κάτι που δεν θα το παραδεχτεί ο ίδιος, μια πρόβα, μιας πρόωρης πνευματικής διαθήκης, που δεν αναζητά απλά αναγνώστες, αλλά συμμετόχους, σε μια πορεία ζωής, κοινής, όπως και η δική μας, με αρχές και αξίες που φαντάζουν μακρινές έως και εξωπραγματικές σε μια εποχή όπως αυτή, που ότι απλό και καθημερινό θεωρείται «μπανάλ», για να χρησιμοποιήσω μια λέξη από το σύγχρονο «Life Style». Κι όπως εύστοχα διακρίνει ο καθηγητής Απόστολος Μπενάσης: «Ο αναγνώστης αποτελεί βασικό μέλημα του Γ. Δουατζή. Είναι ειλικρινής απέναντί του, μιλάει για το ποιητικό του εργαστήριο και ταυτόχρονα τον καλεί στην συν-γραφή του κειμένου. Του ζητάει να πάρει κι αυτός θέση, στα μεγάλα, τα καίρια ζητήματα του ιστορικού γίνεσθαι. Και κυρίως, να βιώσει ο ίδιος την «ακαριαία ταύτιση, την ακραία αίσθηση, την ηδονή».

Η επιλογή στη «μυθιστορία» του με πρωταγωνιστές ένα δημοσιογράφο και ένα σημαντικό ποιητή, δεν είναι τυχαία. Η επιλογή αυτή, έχει καταγωγή. Ταυτόσημη με το δημιουργό. Δημοσιογράφος και ποιητής ο ίδιος. Κάποτε, μέσα του έπρεπε να αναμετρηθούν οι ρόλοι και να υπάρξει επιλογή. Διαλέγει λοιπόν το δρόμο της συνέντευξης, κάτι που το ξέρει καλά, όπως και τους χαρακτήρες των ηρώων του, του δημοσιογράφου και του ποιητή, όπως και το παιχνίδι των εντυπώσεων, κάτι σύνηθες σε ανάλογες περιπτώσεις.

Στο φόντο όμως της ιστορίας υπάρχει μια εποχή. Που σίγουρα δεν είναι η σημερινή. Ή κι αν είναι, το αξιακό φορτίο των πρωταγωνιστών παραπέμπει σε μια άλλη. Ίσως, σε αυτήν που ζήσαμε. Εμείς, της μέσης ηλικίας, εμείς οι ταξιδιώτες ενός άλλου ονείρου. Επόμενο είναι οι πρωταγωνιστές να ξεφύγουν, να αφήσουν εαυτούς σε ένα παιχνίδι αλήθειας που η σωρευμένη εμπειρία επιβάλλει. Και η συνέντευξη μεταλλάσσεται σε διάλογο, με αναφορές από καρδιάς. Η μια ανατροπή διαδέχεται την άλλη και το όλο εγχείρημα καταλήγει σε μια ομολογία ζωής, με έντονα βιωματικά έως και προσωπικά στοιχεία.

Και εδώ, είναι η αλήθεια. Ο ποιητής αποκαλύπτεται. Γυμνός και ουσιαστικός. Ο δημιουργός μιλάει από καρδιάς για την περιπέτεια της ζωής του με πάθος και αλήθεια. Απλά και ειλικρινά! Και διαλέγει αυτά

που τον συγκίνησαν, τα όσα υπηρέτησε και τα όσα έφεραν τις μικρές ή τις μεγάλες απογοητεύσεις για αυτόν και μια γενιά. Και μετά από πολλά χρόνια, θέλει να τα μοιραστεί με τους αναγνώστες - συμμετόχους.

Παιδικά χρόνια, εφηβεία, όνειρα, οράματα, προσανατολισμοί, έρωτας, έρωτες, υποσχέσεις, όρκοι, διαψεύσεις, μάχες, για ιδανικά και αξίες, απογοητεύσεις, ελπίδες, που ανανεώνονται και πεθαίνουν, επιλογές ανάγκης, αφοσίωση, πίστη, στη δημιουργία που είναι μονόδρομος, μοναξιά, φόβος, χρόνος και χρόνια που περνούν, έργο και αποδέκτες του έργου, ποιοι και πόσοι. Τι λένε; Ζωή και θάνατος, ερωτηματικά, απολογισμός...Δεκάδες καρτέ ζωής... Είμαι αυτός ή ο άλλος; Ποιος το ξέρει; Ο συγγραφέας ή ο αόρατος σκηνοθέτης; Αυτό δεν είναι το ζητούμενο, τουλάχιστον μέχρι στιγμής. Η αλήθεια είναι το ζητούμενο...

Είναι χαρακτηριστικό, ότι οι ήρωές του δεν ενδύονται ρόλους, έξω από αυτούς που υπηρετούν. Δεν καταφεύγουν σε αναλύσεις μακράν μιας κοινής αντίληψης και γλώσσας. Καταφεύγουν στη μυστηριακή ανάγνωση της καθημερινότητας, των απλών πράξεων, όπως ο έρωτας, η αγάπη, η αφιέρωση σε ό,τι ιδανικό, στην προσπάθεια μιας φυγής από το ατομικό εγώ, σε αποφάσεις ζωής που αναζητούν επανεξέταση και στη δικαιολογία αυτής που ηγήθηκε τελικά, χωρίς να μπορεί να απαντήσει κανείς καθαρά και ξάστερα, γιατί;

Όσο κι αν θέλει ο δημιουργός να τα ντύσει όλα αυτά με μίαν αχλή, η ομολογία και η αλήθεια του είναι δεδομένα στοιχεία, ειδικότερα εκεί που συνέντευξη - διάλογος του ποιητή και του δημοσιογράφου παίρνει το χαρακτήρα της μέθεξης. «Είναι πολλά τα φαντάσματα του παρελθόντος, γράφει. Σκιές άλλοτε μονοδιάστατες σε αδρές γραμμές κι άλλοτε θαμπές, ένα με μια ομίχλη διαρκείας. Άλλωστε τι φαντάσματα θα ήταν χωρίς ομίχλη και τι σόι παρελθόν θα ήταν αυτό, χωρίς ομιχλώδη αδιαφάνεια...»

Την αναμέτρηση με το παρελθόν, ο ήρωας του ποιητή, φαίνεται να μην την επιθυμεί. Και για αυτό με πείσμα λίγο μετά αναφέρει « Εδώ δεν πέρασα στα βιβλία μου τους άκρως ζωντανούς διάλογους με τους νεκρούς μου και με άθλια φαντάσματα του παρελθόντος θα έπαιζα;»

Κι όμως, με μια σπάνια θεατρική μαεστρία καταφέρνει να παίξει και με τα φαντάσματά του, αλλά και με ότι συναρπαστικό συνόδεψε τη ζωή του.

Κυρίαρχο στοιχείο της οποίας είναι ο έρωτας αλλά και η Υψίστη, η Αγαπημένη, πάντα με κεφαλαία τα αρχικά, η Ποίηση δηλαδή, εξ ου και τα «στάσιμα» που παρένθετα εμφιλοχωρούν στο βασικό κείμενο. Άλλοτε για να συνοδέψουν τον πεζό λόγο, άλλοτε για να τον ιντριγκάρουν και να υψωθούν πιο πάνω από αυτόν, άλλοτε για να υπενθυμίσουν ότι στο φόντο, αυτής της ιστορίας, εκείνο που υπάρχει δεν είναι τίποτε άλλο,

από αυτή, καθαυτή, τη δημιουργία, την Ποίηση! Στοιχείο που προκαλεί τον συγγραφέα να ανατρέψει ακόμη και τη δομή του έργου, καθώς πάει να ολοκληρωθεί.

Εξαρχής πίστευα και εξακολουθώ, ότι ο Ευχέτης είναι κατ' ουσίαν ένα θεατρικό κείμενο, μια παράσταση για έναν θεατή στην πλατεία, με τον δημιουργό πίσω από τις κουρτίνες να κλέβει τις αντιδράσεις του και πρωταγωνιστές ένα δημοσιογράφο και έναν ποιητή να μάχονται να αποδείξουν ότι δεν είναι το ίδιο πρόσωπο. Εξ ου και η διαμάχη των πρωταγωνιστών, για την αναλογία και το ειδικό βάρος των ρόλων, αλλά και το ποιος αδικείται με ευθύνη του συγγραφέα λίγο πριν το τέλος του βιβλίου, λίγο πριν την θεατρική έξοδο, επιμένω. Με το συγγραφέα παρόντα- απόντα; ...ερωτηματικό!

Ένα θεατρικό έργο- πάντα κατά πως συνηθίζεται- έχει διαδοχικές ανατροπές, όχι μόνο για να κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον του θεατή, αλλά για να απαντήσει και στο ιστορικό ερώτημα, αν η Τέχνη αντιγράφει τη ζωή, ή η ζωή την Τέχνη. Ενίοτε όμως, υπάρχουν, εντός εισαγωγικών, διαρροές. Όπως αυτή, που ο δημιουργός του «Μη Φεύγετε Κύριε Ευχέτη...» επιφυλάσσει:

Οι τρεις τελευταίες σειρές, στο φινάλε:

«Κύριε Ευχέτη... (αποσιωπητικά)

-... (σιωπή, που δηλώνεται με την επανάληψη των αποσιωπητικών)

Και τέλος, η αινιγματική επίκληση,

-Μη φεύγετε, Κύριε Ευχέτη. Μη... »

που απευθύνει με ένταση ο δημοσιογράφος στον ηλικιωμένο ποιητή, δεν μου αφήνει κανένα περιθώριο, ότι πρόκειται περί τραγικής κραυγής, για κάτι κακό που έχει συμβεί, στο βασικό πρωταγωνιστή του βιβλίου, που δεν είναι άλλος, από τον ίδιο τον ποιητή, για το οποίο μιλάμε σήμερα.

Ο ίδιος, ο ποιητής, επιλέγει την «έξοδο» του, ξεπερνώντας αυτή τη φορά, αυτός, το δημιουργό του, τον οποίο έχει φροντίσει προηγουμένως, επαρκώς να προειδοποιήσει για τη συνέχεια.

«...Αλλά εμείς το βιολί μας, λέει ο ποιητής, απευθυνόμενος στο δημοσιογράφο που ανησυχεί για την τύχη του, εκεί που η διαμάχη για τους ρόλους οδηγεί τον δημοσιογράφο στο αγωνιώδες ερώτημα αν ταυτίζονται ως πρόσωπα.

«Συνεχίζουμε να υπάρχουμε, λέει ο Μιχαήλ Ευχέτης. Συνεχίζουμε να υπάρχουμε και να ονειρευόμαστε. Η συζήτηση αυτή μεταξύ μας δε θα τελειώσει ποτέ. Όσο θα υπάρχει ζωή θα συνεχίζεται. Δεν εννοώ τη δική μας ζωή φυσικά. Και αύριο, αύριο δεν ξέρω...δε θα τελειώσει ποτέ αυτή η συζήτηση...

-Όσο θα υπάρχουν άνθρωποι, δε θα τελειώσει. Θα επαναλαμβάνεται με μύριες εκδοχές.»

Ο Ποιητής αποκαλύπτεται. Τελικά αυτός ήταν ο δημιουργός, όχι αυτός που αφέθηκε στη γοητεία της διαδρομής, νομίζοντας ότι θα ελέγχει το έργο ως το φινάλε. Μια παράσταση, όπως ξέρετε, θέλει πάντα, ένα σκηνοθέτη! Και σε αυτήν ήταν παρών. Έστησε έναν τεράστιο καθρέπτη στο πλήρες άνοιγμα της σκηνής, έβαλε ένα τραπέζι στη μέση της, έκατσε «πλάτη» στο κοινό, για να τον βλέπουν στην αντανάκλαση του και να τους βλέπει στις αντιδράσεις τους, μίλησε για έναν συγγραφέα, με άλλο όνομα, διάλεξε δυο ήρωες, κρύβοντας επιμελώς, ότι το έργο ήταν ένας μονόλογος, για δυο πρόσωπα και έφυγε, πριν το χειροκρότημα...

Το εύρημα μιας ξαφνικής αποχώρησης που μπορεί να έχει πολλαπλές ερμηνείες, είναι το εύρημα μιας παράστασης, στο φινάλε της. Την ώρα που χαμηλώνουν τα φώτα... Ίσως κι όταν τα βιβλία μπορούν να διαβαστούν από το τέλος προς την αρχή...

Ούτως η άλλως, η παράσταση αυτή για μένα, που την έζησα από την πρώτη στιγμή, είναι μια γοητευτική αφήγηση, γεμάτη απαντοχές κι ανακαλύψεις.

Σας καλώ να τη δείτε, διαβάζοντας το σενάριο!

Πάτρα, 22 Νοεμβρίου 2008